

21.10.2022

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnalle

HE 186/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi eläinten hyvinvoinnista ja siihen liittyviksi laeiksi

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta on pyytänyt Kuluttajaliitto – Konsumentförbundet ry:ltä (jäljempänä Kuluttajaliitto) lausuntoa hallituksen esityksestä laiksi eläinten hyvinvoinnista. Kuluttajaliitto kiittää mahdollisuudesta lausua asiasta. Lakiesityksellä on eläinten hyvinvoinnin turvaamisen ohella joitakin säännöksiä, joilla on suoranaisia vaikutuksia ihmisten asemaan kuluttajana ja Kuluttajaliitto keskittyy lausunnossaan näihin esityksen kohtiin.

Kuluttajaliiton tarkoituksena on edistää muun muassa kuluttajatietoisuutta ja tiedostavaa kuluttajuutta. Tiedostavaan kuluttajuuteen liittyvät myös kulutuksen eettiset kysymykset. Kuluttajaliiton teettämien kuluttajaselvitysten (2020, 2022) mukaan tuotannon eettisyys ja eläinten hyvinvointi ovat kuluttajien näkemyksen mukaan yksi merkittävä vastuullisuustekijä ja myöskin tärkeä ostopäätöksiin vaikuttava tekijä. Kuluttajien itselleen hankkimien seura- ja harrastuseläinten tai ruoan raaka-aineena käytettävien tuotantoeläinten hyvinvointiin liittyy tällaisia eettisiä kysymyksiä. Kuluttajaliiton mielestä hyvän laadun ja kohtuullisen hinnan lisäksi tulee tavoitella myös tuotannon kestävyyttä ja eettisyyttä.

Kuluttajaliitto on tyytyväinen siihen, että uudella lailla puututaan eläinjalostuksen epäkohtiin entistä tiukemmin. Ongelmia on sekä tuotanto- että seura- ja harrastuseläinten jalostuksessa. Seura- ja harrastuseläinten osalta jalostustoiminnan harjoittajat ovat usein myös itse kuluttajia. Sairaista ja lostetuista lemmikeistä voi aiheutua kuluttajille eläinten elinaikana suuret ylimääräiset hoitokulut. Lisäksi eläimen sairastaminen ja muut hyvinvoinnin ongelmat aiheuttavat eläinten omistajissa merkittävää huolta.

21.10.2022

Kuluttajaliitto kannattaa esitettyä pentujen maahantuontikieltoa myyntitarkoituksissa. Vaikka kiello rajoittaa jossakin määrin kuluttajien valinnanvapautta, se on kuitenkin perusteltu pentutehtailun ja siihen liittyvän epäeettisen eläinkaupan estämiseksi. On myös huomattava, että kiello ei estä ihmisiä ostamista pentuja ulkomailta ja hakemasta niitä itse tai järjestämästä niiden kuljetusta muulla tavoin. Kuluttajaliitto kannattaa myös koirien ja kissojen markkinoinnin sisältöä koskevaa sääntelyä: eläinkaupan valvonnan tehostamisen ohella ne parantavat osaltaan eläimen ostajan mahdollisuuksia varmistua myyjän luotettavuudesta ja eläimen hyvinvoinnista.

Eläimen luovutuksen yhteydessä annettavia tietoja koskeva säädös täydentää kuluttajansuojalain mukaisia tiedonantovelvoitteita, millä on suuri merkitys myyjän virhevastuulle. Kuluttajaliitto pitää säännöstä perusteltuna. Kuluttajaliitto haluaa, että pykälän perusteluissa tai myöhemmin pykälän perusteella säädettävässä asetuksessa velvoitettaisiin myyjä kertomaan, jos eläimen hoidosta aiheutuu todennäköisesti sellaisia kustannuksia, joista ostajan ei voida olettaa tietävän. Tällaiset kustannukset voivat olla esimerkiksi eläinlääkärikustannukset. Ne ovat todennäköisiä esimerkiksi sellaisilla koira- ja kissaroduilla, joille on jalostettu sellaisia ulkonäköpiirteitä, jotka altistavat tai aiheuttavat eläimille sairauksia. Lisäksi ostajille pitäisi kertoa selkeällä ja ymmärrettävällä tavalla, jos joku ostajan normaalina pitämä eläimen ominaisuus on merkki eläimen hyvinvointiongelmasta, esimerkiksi hengitysvaikeudesta.

Kuluttajaliitto on tyytyväinen siihen, että kissojen ja koirien tunnistusmerkinnän ja rekisteröinnin pakollisuudesta on tehty päätös tämän lain valmistelun yhteydessä. Vaikka sekä tunnistusmerkinnästä että rekisteröinnistä aiheutuu eläimen omistajalle jonkin verran vaivaa ja kuluja, ne ovat tarpeellisia eläinten hyvinvoinnin turvaamiseksi. On kuitenkin pyrittävä varmistumaan siitä, että kuluttajien kulut pysyvät kohtuullisina.

Kuluttajaliitto pitää ainakin jossakin määrin ongelmallisena sitä, että eläimet rinnastetaan oikeudellisesti elottomiin esineisiin. Erityisen suuri ongelma on seura- ja harrastuseläinten kohdalla, joiden arvo niiden omistajalle on suurempi kuin perinteisesti esineen arvon määrittelyssä käytetyt myynti-, tuotto- tai jälleenhankinta-arvot. Tällä on vaikutusta muun muassa eläimen vahingoittamisesta tai myydyn eläimen virheestä maksettaviin vahingonkorvauksiin: vahingonkorvauksen määrä ei voi olla eläimen arvoa suurempi. Eläimen esineoikeudellisen aseman muuttamista tulisikin harkita sitten, että eläimen erityispiirteet, niiden asema elävinä olentoina sekä niihin liittyvät muut kuin taloudelliset arvot otetaan huomioon.

Kuluttajaliitto – Konsumentförbundet ry

Timo Niemi
lakimies